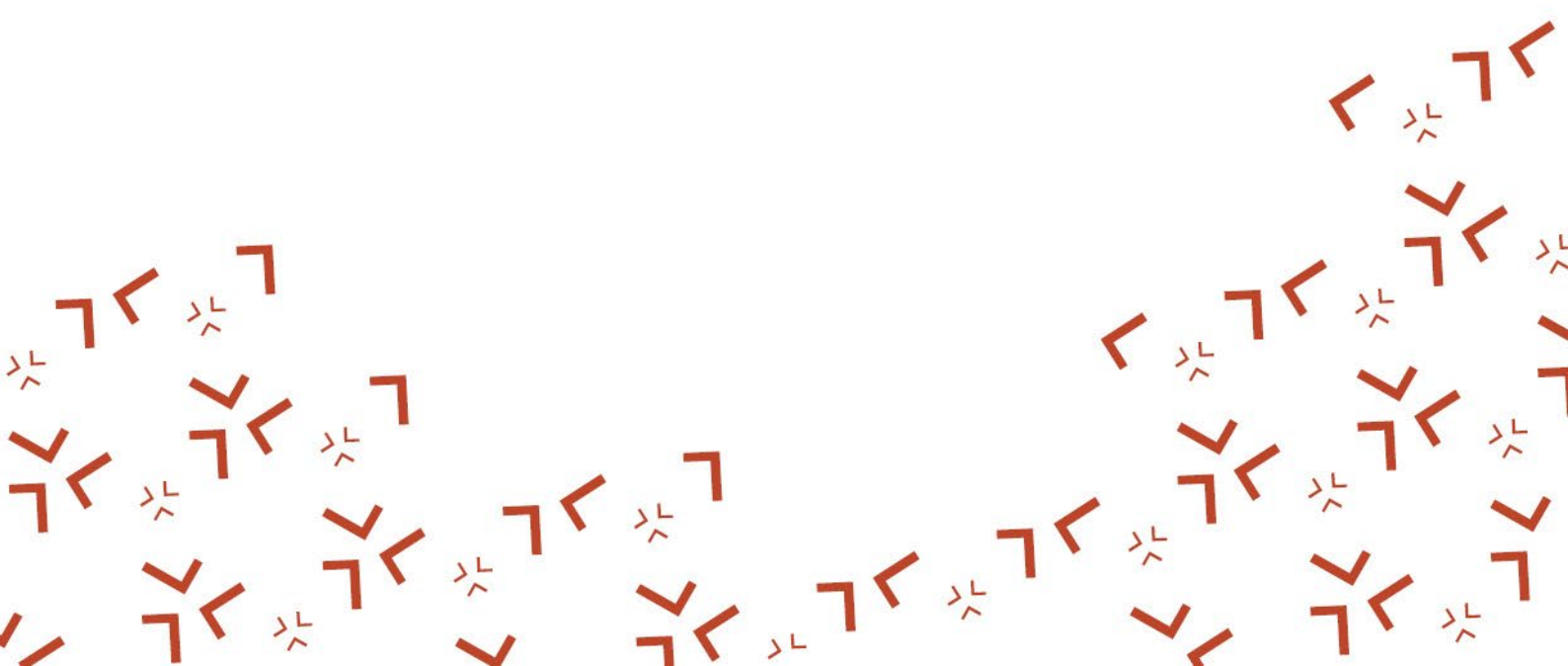

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Arstio, H. & Muuttoranta, K. 2022. Poroteurastuksen sivutuotteita rekikoirille. Poromies. 91 (4), 73-74.

POROTEURASTUKSEN SIVUTUOTTEITA REKIKOIRILLE

Teksti Heli Arstio ja Kirsi Muuttoranta. Kuva Niina Mattila.

Porotuotteet soveltuvat erinomaisesti koirien ruokintaan. Osa teurastuksen sivutuotteista soveltuu suoraan koirille. Yksittäiset koiranomistajat ovat pieniä asiakkaita, mutta rekikoirille halutaan ostaa isoja eriä.

Lapin ammattikorkeakoulun PoSiHIILI-hankkeessa pyritään kehittämään poroteurastamoilla ja kalanjalostuksessa syntyvien sivutuotteiden käsittelyä ja hyödyntämistä. Arvokasta raaka-ainetta voi käyttää esimerkiksi koirien ruokinnassa. Sivutuotteiden paikallinen hyödyntäminen on ollut kuitenkin vähäistä. Osana Heli Arstion YAMK-opinnäytetyötä on kysely, jossa selvitetään sivuvirtojen mahdollisuuksia rekikoirien ruokinnassa sekä rekikoirayrittäjien kiinnostusta käyttää poro- ja lammasteurastuksen sivutuotteita osana koirien ruokintaa.

Nettikysely on lähetetty noin sadalle rekikoirayrittäjälle, joiden toiminta sijoittuu poronhoitoalueelle. Lokakuun puoleenväliin mennessä kyselyyn on tullut 19 vastausta. Pääsääntöisesti kaikki vastaajat olivat kiinnostuneita käyttämään poro- ja lammasteurastuksen sivuvirtoja osana koiranruokintaa. Kyselyissä oli poro- ja lammassivuvirtojen lisäksi mukana myös paikallisesti tuotetun lohien perkuujäte, kuten päät, ruodot ja rasvat. Yleisesti kaikki sivutuotteet herättivät kiinnostusta yrittäjissä.

Lemmikkiruokateollisuudella on kiinnostusta erityisesti vastuullisesti tuotettuihin tuotteisiin, joihin laadukas porotuote vastaisi hyvin.

Rekikoirien ruokinnassa käytetään yleisesti raakaa lihaa ja kalaa, etenkin silloin kun koirat ovat treenissä tai töissä, jolloin energian tarve on suurta. Kyselyyn vastanneilla yrittäjillä oli

12–400 koiraa ruokinnassa. Koirille annettavan rehun menekki vaihtelee koiramäärän mukaan muutamista kiloista aina 700 kiloon viikossa. Lepokaudella menekki vähenee alle puo-

leen. Raaka liha ja kala tulee suurilta rehuyrityksiltä esimerkiksi 20 kilon pakastelevyinä. Osa vastaajista hakee lihaa suoraan tiloilta ja jotkut käyttävät ruokinnassa ns. roskakalaa. Myös hirvi- ja pororoipetta käytettiin saatavuuden mukaan. Raakaruuan hinta vaihteli 0,2–2 euroa kilo, pääsääntöisesti hinta liikkui euron tietämällä. Yrittäjät hankkivat raakaruuat 500–3000 kilon toimituserissä.

Vastaajista 58 % on kiinnostunut käyttämään poroa koirien ruokinnassa niin treeni- kuin lepokaudella. Rasvainen liha tai kala kiinnostaa etenkin treenikaudella. Lohta syöttäisi noin 60 % ympäri vuoden. Poron luita syöttäisi 74 % vastaajista, kun taas 26 % ei ollut kiinnostunut tarjoamaan niitä koirilleen. Eniten mielenkiintoa herättivät raavaan ja vasan putkiliuat. Myös päät ja koparat kiinnostivat yrittäjiä.

Lähes kaikki rekikoira-yrittäjiä halusivat poronlihat toimitettavan jäädytettynä. Valtaosa toivoi lihojen olevan jauhettuna, mutta myös palaliha sai kyselyssä kannatusta. Palaliha tarkoittaa tässä yhteydessä esimerkiksi kaulalihoja sellaisenaan, ei pieniksi paloiksi leikattuna. Toimituserätoiveet vaihtelivat parin sadan kilon eristä aina kymmeneen tuhanteen kiloon, riippuen koirien lukumäärästä ja siitä, onko koiratarhan pakastevarastossa tilaa. Pakkauskokotoiveet vaihtelivat myös, mutta suosituimmaksi pakkauskooksi osoittautui 10 kiloa. Toimituksia haluttiin joko yhden tai parin kuukauden välein. Osa olisi valmis noutamaan raaka-aineen suorana teurastamolta.

Paikallisten raaka-aineiden hyödyntäminen on ekologista ja sitä voisi käyttää myös rekikoira-yrityksen markkinoinnissa. Kyselyyn vastanneista 61 % koki, että poroteurastuksen sivuvirtojen hyödyntäminen koirien ruokinnassa parantaisi yrityksen vastuullisuutta pienentämällä koirien tuottamaa hiilijalanjälkeä. Paikallisten raaka-aineiden käyttäminen parantaa yhteistyötä alueen eri yrittäjien välillä.

Kyselyssä haluttiin selvittää, mikä estää pororaaka-aineen käyttämistä rekikoira-tiloilla. Suurin huolenaihe oli poromateriaalin hinta. Yrittäjät ovat valmiita maksamaan hyvästä raaka-aineesta noin euron kilolta. Toiveena on, että raaka-aineesta tulisi olla tarpeeksi valkuaista ja rasvaa, jotta koirat saisivat riittävästi ravintoainetta ja energiaa raskaan työkauden aikana. Tämä tarkoittaa sitä, että raaka-aineen lihapitoisuus pitäisi olla riittävä. Osa kyselyyn vastanneista koki, että runsas luun määrä tai koparan kynsi voi olla riski urheilevan koiran ruoansulatuselimistölle. Paljon luuta sisältävät päät ja koparat voivat olla koirille erinomaista ajanviete-evästä etenkin lepöpäivinä. Aivot sisältävät runsaasti rasvaa, joskin niitä suojaava kallo aiheuttaa koiralle puuhaa ennen pääsyä rasvapitoiseen osaan.

Teurastamoilla sivutuotteiden tuotanto on kausittaista, joka voi rajoittaa kiinnostusta poromateriaalin käyttämiseen. Toisaalta teurastukset keskittyvät kylmään ajanjaksoon, jolloin raaka-aineen säilyttäminen teurastamon takapihalla onnistuu päivän tai parin ajan, jos materiaali saa jäähtyä hyvin. Tosin loisriskin vuoksi raakaruokaa kannattaa pakastaa parin viikon ajan. Se pienentää esimerkiksi ekinokokkitartunnan riskiä.

Kyselyn perusteella voidaan todeta, että poroteurastamolta tulevat sivuvirrat kiinnostavat rekikoira-yrittäjiä. Kannattaa kysäistä alueen koiratarhoilta, olisiko niillä innokkuutta hyödyntää poroteurastuksesta tulevia raaka-aineita. Materiaalin jauhaminen aiheuttaa lisää työtä, vie energiaa, vaatii koneita ja byrokratiaa, mutta esimerkiksi päiden ja koparoiden myynti kokonaisuudessaan olisi kaikkia osapuolia hyödyttävää toimintaa. Ostaja voi itse käsitellä raaka-ainetta haluamallaan tavalla ennen sen syöttämistä koirille.

Heli Arstio (kuvasa) on agrologi (AMK), joka suorittaa YAMK-tutkintoa Lapin ammattikorkeakoulussa. Hän tekee hankkeelle lopputyötä mm. poroteurastuksen sivutuotteiden paikallisesta hyödyntämisestä.

Kirsi Muuttoranta toimii lehtorina ja projektitoissa Lapin ammattikorkeakoulussa. Päätyöhön kuuluvat poroteurastuksen sivutuotteet yhdistyvät lähiruokaintoiiluun ja koiraharrastukseen.

Kuva Suvi Kauhanen

